

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 66/2019-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Križanom, Kocel'ova 2, Nitra, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 21 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky príkazom Okresného súdu Nitra sp. zn. OS-NR-V-283-1/17-1Tp/387/17 z 27. septembra 2017 na vykonanie domovej prehliadky, návrhom Okresnej prokuratúry Nitra sp. zn. 1 PO-V-57/2017-NR-3 z 19. septembra 2017 na vykonanie domovej prehliadky a postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre pri vykonávaní domovej prehliadky 12. októbra 2017 v konaní vedenom pod ČVS: KRP-76/2-VYS-NR-2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. novembra 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Križanom, Kocel'ova 2, Nitra, ktorou namieta porušenie svojich základných práva podľa čl. 21 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) príkazom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. OS-NR-V-283-1/17-1Tp/387/17 z 27. septembra 2017 na vykonanie domovej prehliadky (ďalej aj „napadnutý príkaz“), návrhom Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 1 PO-V-57/2017-NR-3 z 19. septembra 2017 na vykonanie domovej prehliadky (ďalej aj „návrh na vykonanie domovej prehliadky“) a postupom Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) pri vykonávaní domovej prehliadky 12. októbra 2017 (ďalej len „domová prehliadka“) v konaní vedenom pod ČVS: KRP-76/2-VYS-NR-2017. Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu svoju sťažnosť doplnil podaniami doručenými ústavnému súdu 5. januára 2018 a 3. apríla 2018.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v obydli sťažovateľa bola 10. októbra 2017 príslušníkmi Policajného zboru vykonaná domová prehliadka, a to na základe (napadnutého) príkazu okresného súdu vydaného na návrh okresnej prokuratúry v rámci trestného stíhania, vedeného pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1 a ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, zo spáchania ktorého bol podozrivý sťažovateľ.

Sťažovateľ v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 21 ods. 1 a 2 ústavy napadnutým príkazom okresného súdu na vykonanie domovej prehliadky, návrhom okresnej prokuratúry na vykonanie domovej prehliadky a postupom krajského riaditeľstva pri vykonávaní domovej prehliadky, pričom svoju sťažnosť odôvodňuje okrem iného takto:

„Dňa 12. 10. 2017 boli vykonané domové prehliadky v nasledovných nehnuteľnostiach:

... 3. v čase od 7:50 do 8:11 hod. v byte nachádzajúcom sa v katastrálnom území mesta [REDAKOVANÉ] vchod číslo [REDAKOVANÉ] na [REDAKOVANÉ] číslo bytu [REDAKOVANÉ] (z príloh sťažnosti je zrejmé, že ide o byt č. [REDAKOVANÉ] pozn.), zapísaný na [REDAKOVANÉ], parcelné číslo [REDAKOVANÉ] súpisné číslo [REDAKOVANÉ] ktorého vlastníkom je [REDAKOVANÉ] a v priestoroch k nemu patriacich, vykonanej na základe príkazu na domovú prehliadku opatrením Okresného súdu Nitra sp. zn. OS-NR-V-283-1/17-1 Tp/387/17 zo dňa 27. 09. 2017;

... Uvedené opatrenia Okresného súdu Nitra sú nepreskúmateľné a nedôvodné, tým pádom nezákonné, ako aj samotný úradný postup orgánu vykonávajúceho predmetné domové prehliadky bol nesprávny a teda nezákonný.

... Sťažovateľ je advokát zastupujúci údajných poškodených v dedičských konaniach a/alebo v konaní voči Slovenskému pozemkovému fondu, pričom je výlučným vlastníkom prehľadávanej nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v meste [REDAKOVANÉ]

... opatrenia Okresného súdu Nitra zo dňa 27. 09. 2017, ktorými súd nariadil vykonanie domovej prehliadky sú nepreskúmateľné. Uvedené odôvodnenie predmetných opatrení Okresného súdu Nitra zo dňa 27. 09. 2017 neobsahuje žiadnu relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky pre zásah do ústavou garantovaného práva na nedotknuteľnosť obydlia.

... Strohý odkaz na vyšetrovací spis a konštatovanie súdu, že jednotlivé návrhy OP NR na vydanie príkazu na vykonanie domových prehliadok v rodinnom dome/byte považoval súd za dôvodný, nakoľko jej vykonanie môže prispieť k objasneniu skutočností dôležitých pre trestné konanie a k odhaleniu páchatel'ov tohto zločinu, nie je v žiadnom prípade možné považovať za náležité odôvodnenie v zmysle ustanovení Trestného poriadku, právnej teórie ani ustálenej aplikačnej praxe, pretože v takomto odôvodnení absentuje akékoľvek konkrétne označenie dôkazu alebo skutočnosti, ktoré by odôvodňovali zásah do ústavou chráneného práva na nedotknuteľnosť obydlia.

Ďalej v predmetných troch opatreniach Okresného súdu Nitra zo dňa 27. 09. 2017 absentuje akékoľvek vvsporiadanie sa s ustanovením § 104 a nasl. Trestného poriadku, teda

vôbec neobsahuje zdôvodnenie prečo by predchádzajúca výzva na vydanie listinných materiálov a písomností, pre ktorých zaistenie boli domové prehliadky nariadené, bola bezúspešná.

... opatrenia Okresného súdu Nitra sú zároveň aj zjavne neprimerané, najmä vychádzajúc zo skutočnosti, že vo všetkých štyroch špecifikovaných opatreniach Okresného súdu Nitra zhodne označené listinné materiály a písomnosti, pre ktorých zaistenie boli domové prehliadky nariadené, sa nachádzajú v ich origináloch alebo úradne overenej kópii u orgánov verejnej a štátnej moci, a to jednotlivo na Slovenskom pozemkovom fonde, Okresnom súde Nitra, Okresnom súde Banská Bystrica, notárskych úradoch [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], Okresnom riaditeľstve policajného zboru v Nitre a Okresnej prokuratúre Nitra.

Teda prostým vyžiadanim od týchto orgánov verejnej a štátnej moci bolo možné zo strany OČTK zaistiť všetky tieto listinné materiály a písomnosti, bez toho, aby bolo zbytočne zasahované do ústavou garantovaných práv sťažovateľa.

... Navyše, aby sa predchádzalo neprimeraným zásahom do ústavou garantovaných práv, má v zmysle § 104 Trestného poriadku výkonu domovej prehliadky predchádzať výzva.

... Aj samotný charakter a povaha vyšetrovacieho úkonu domovej prehliadky v spojení s časovým odstupom vylučuje dôvodnosť a primeranosť predmetných štyroch špecifikovaných opatrení Okresného súdu Nitra, nakoľko vyšetrovací úkon domovej prehliadky je svojim charakterom neodkladný a bez zmeny skutkových okolností aj neopakovateľný vyšetrovací úkon a vzhľadom na to, že trestné stíhanie bolo začaté ešte dňa 08. 12. 2016, je vykonanie všetkých štyroch domových prehliadok viac ako 10 mesiacov po začatí trestného stíhania v rozpore s povahou (neodkladnosťou) tohto vyšetrovacieho úkonu, z čoho taktiež plynie bezdôvodnosť a neprimeranosť tohto vyšetrovacieho úkonu.

... K nezákonnosti samotného výkonu domovej prehliadky:

... OČTK už pri vykonávaní v poradí prvej domovej prehliadky, pri ktorej bol sťažovateľ prítomný, t. j. v čase od 6:20 do 7:10 hod. v rodinnom dome nachádzajúcom sa v obci [REDAKOVANÉ], súpisné číslo [REDAKOVANÉ] boli opakovane sťažovateľom informovaní o tom, že všetky predmetné listiny, ktoré z označených má on k dispozícii, sa nachádzajú výlučne v byte na [REDAKOVANÉ] v priestoroch jeho advokátskej kancelárie, tieto sú súčasťou

spisov advokáta, boli získané pri činnosti advokáta a teda sa na tieto listiny vzťahuje povinnosť mlčanlivosti podľa § 23 zákona o advokácii, teda tieto nemôže vydať ani mu nemôžu OČTK byť odňaté.

Napriek tomu OČTK bola nezákonne vykonaná domová prehliadka rodinného domu a domácnosti sťažovateľa a to tak, ako je uvedené v zápisnici - bez predchádzajúcej výzvy podľa § 104 ods. 2 Trestného poriadku.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Opatrením Okresného súdu Nitra sp. zn. OS-NR-V-283-1/17-ITp/387/17 zo dňa 27. 09. 2017, návrhom Okresnej prokuratúry Nitra č. 1 PO-V-57/2017-NR-3 podaného na súd dňa 19. 09. 2017 na vydanie tohto opatrenia a tiež vykonaním tohto opatrenia Krajským riaditeľstvom policajného zboru v Nitre dňa 12. 10. 2017 boli porušené základné práva sťažovateľa na nedotknuteľnosť obydlia podľa článku 21 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Opatrenie Okresného súdu Nitra sp. zn. OS-NR-V-283-1/17-ITp/387/17 zo dňa 27. 09. 2017 sa zrušuje ako nezákonné.

Krajskému riaditeľstvu policajného zboru v Nitre sa nariaďuje odstrániť z vyšetrovacieho spisu vedeného pod ČVS: KRP-76/2-VYS-NR-2017 všetky dôkazy získané vykonaním nezákonnej domovej prehliadky dňa 12. 10. 2017 a tieto zlikvidovať.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000 Eur.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov konania vo výške 312.34 Eur.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa skúmajúc, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv postupom krajského riaditeľstva pri vykonávaní domovej prehliadky

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť

(a aj domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ v posudzovanej veci namieta, že k porušeniu jeho v sťažnosti označených základných práv došlo (aj) postupom krajského riaditeľstva pri vykonávaní domovej prehliadky na základe napadnutého príkazu okresného súdu.

Z prílohy sťažnosti doručenej sťažovateľom ústavnému súdu 3. apríla 2018 vyplýva, že sťažovateľ proti postupu príslušníkov krajského riaditeľstva pri výkone domovej prehliadky podal Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, sekcii kontroly a inšpekčnej služby, Bratislava (ďalej len „ministerstvo“) *„Sťažnosť podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach“*, ktorá sa argumentačne v podstatnej miere prekrývala s dôvodmi uvedenými v sťažnosti sťažovateľa podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a ktorá v konečnom dôsledku viedla k prijatiu opatrení príslušným oprávneným orgánom verejnej moci, a to krajským riaditeľstvom v konaní vedenom pod sp. zn. KRPZ-NR-OKS-SŤ-11/2018 s tým výsledkom, že časť podania sťažovateľa bola postúpená na vybavenie *„úradu inšpekčnej služby, sekcie kontroly a inšpekčnej služby Ministerstva vnútra SR“* a časť *„odboru kriminálnej polície KR PZ v Nitre“*.

Z uvedených skutočností vyplýva, že sťažovateľ postup krajského riaditeľstva pri vykonávaní domovej prehliadky účinne namietal podaním adresovaným príslušnému orgánu verejnej moci (ministerstvu), ktorého uplatnenie právomoci vzhľadom na princíp subsidiarity predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu a ktorý na základe prípadne zistených nedostatkov je oprávnený a povinný prijať opatrenia na ich nápravu. Právomoc ministerstva, resp. právomoc orgánov, ktorým ministerstvo postúpilo sťažnosť sťažovateľa na vybavenie, vylučuje uplatnenie právomoci ústavného súdu vo vzťahu k tejto časti sťažnosti. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv návrhom okresnej prokuratúry na vykonanie domovej prehliadky

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie, a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody, c) proti komu sťažnosť smeruje.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Ústavný súd vo vzťahu k splneniu zákonom ustanovených náležitostí sťažnosti v súlade so svojou stabilnou judikatúrou pripomína, že nie je povinný nedostatky sťažnosti odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie

konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.

Po preskúmaní sťažnosti sťažovateľa a jej príloh ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ (sám advokát), zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, nedoručil ústavnému súdu kópiu sťažnosťou napadnutého návrhu okresnej prokuratúry na vykonanie domovej prehliadky, na základe ktorého (taktiež) malo podľa jeho tvrdenia dôjsť k porušeniu jeho v sťažnosti označených základných práv. Uvedený nedostatok tak zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Napriek už konštatovanému dôvodu na odmietnutie tejto časti sťažnosti ústavný súd v kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľa tiež poukazuje na skutočnosť, že samotným podaním návrhu na vykonanie domovej prehliadky okresnou prokuratúrou ešte nemohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do ústavou garantovaných práv sťažovateľa, keďže reálne by k takémuto zásahu mohlo dôjsť až na základe príkazu okresného súdu, ktorý návrhu okresnej prokuratúry vyhovel a domovú prehliadku nariadil, resp. až samotným vykonaním domovej prehliadky (m. m. IV. ÚS 78/2013). Medzi sťažovateľom namietaným porušením jeho základných práv podľa čl. 21 ods. 1 a 2 ústavy a (napadnutým) návrhom okresnej prokuratúry preto neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd mohol po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa, čo zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Návrh okresnej prokuratúry na vykonanie domovej prehliadky navyše podliehal prieskumnej právomoci okresného súdu (ktorý na jeho základe napadnutým príkazom nariadil vykonanie domovej prehliadky), čo vylučuje právomoc ústavného súdu na jeho preskúmanie. Sťažnosť sťažovateľa v tejto časti je preto spôsobilá aj na odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Sumarizujúc už uvedené čiastkové závery, ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti, ako aj z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.3 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv napadnutým príkazom okresného súdu

Sťažovateľ v posudzovanej veci tiež namieta, že k porušeniu jeho základných práv na nedotknuteľnosť obydlia garantovaných prostredníctvom čl. 21 ods. 1 a 2 ústavy došlo aj napadnutým príkazom okresného súdu, ktorým bola nariadená domová prehliadka v nehnuteľnosti (byte) vo vlastníctve sťažovateľa.

Podľa čl. 21 ods. 1 ústavy obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.

Podľa čl. 21 ods. 2 ústavy domová prehliadka je prípustná len v súvislosti s trestným konaním, a to na písomný a odôvodnený príkaz sudcu. Spôsob vykonania domovej prehliadky ustanoví zákon.

Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti sťažnosti sťažovateľa v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že jeho úlohou pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia

označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ochranu obydlia nepochybne možno považovať za integrálnu súčasť širšie koncipovaného práva na ochranu súkromia. Aj keď sťažovateľ nenamieta porušenie práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), v ktorom je ochrana práva na súkromie sústredená, napriek tomu ústavný súd považuje za vhodné pripomenúť svoj v minulosti už viackrát prezentovaný prístup, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „ESLP“). Tak je to aj v súvislosti s problematikou preskúmanou vo veci sťažovateľa.

Z hľadiska metodologického pri sťažnostiach týkajúcich sa namietaného porušenia čl. 8 dohovoru po uznaní, že ide o vec spadajúcu do pôsobnosti označeného článku, ESLP presúva svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. V rámci prvého kroku sa posudzuje rešpektovanie kritéria legality (či k zásahu došlo na základe zákona), potom legitímnosti (či k zásahu došlo pre účely ochrany niektorého zo záujmov vymedzených čl. 8 ods. 2 dohovoru) a napokon sa posudzuje proporcionalita zásahu, teda či zásah bol v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutný, resp. či sa mohol sledovaný cieľ dosiahnuť aj použitím iných (menej invazívnych) prostriedkov. Vychádzajúc z uvedených kritérií, ústavný súd preskúmal aj sťažovateľom namietané porušenie jeho základných práv zaručených v čl. 21 ods. 1 a 2 ústavy napadnutým príkazom.

V danom prípade k zásahu do nedotknuteľnosti obydlia došlo na zákonomnom podklade, ktorý predstavujú ustanovenia § 99 a nasledujúce zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), pričom tento zásah sledoval legitímny cieľ – verejný záujem na odhalení trestnej činnosti.

Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do súkromia vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v danom prípade garancie domovej slobody (nedotknuteľnosť obydlia) sťažovateľa na jednej strane a verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti a zistení (potrestaní) páchatel'a na druhej strane. Sťažovateľ argumentuje, že v jeho prípade bolo nariadenie a vykonanie domovej prehliadky neprimeraným zásahom do jeho práva na rešpektovanie súkromia a obydlia.

Z hľadiska posúdenia ústavnej akceptovateľnosti napadnutého príkazu, ktorým bola nariadená domová prehliadka, a jej ústavnej konformity bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či bol zásah do domovej slobody sťažovateľa primeraný, teda či zodpovedal zmienenej požiadavke proporcionality. Inými slovami, či súd, ktorý vykonanie domových prehliadok nariadil, náležite zohľadnil všetky relevantné okolnosti konkrétneho prípadu, a či bol v celom svojom rozsahu konflikt spoločenského záujmu na náležitom vyšetrení trestnej činnosti s domovou slobodou (nedotknuteľnosťou obydlia) sťažovateľa vyriešený v duchu požiadavky spravodlivej rovnováhy.

Okresný súd napadnutý príkaz na nariadenie domovej prehliadky odôvodnil najmä takto:

„Súd preskúmal návrh a celý predložený vyšetrovací spis a zistil, že uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Odboru kriminálnej polície v Nitre ČVS: ORP-1783/1-VYS-NR-2016 bolo dňa 8. 12. 2016 začaté trestne stíhanie vo veci pokračovacieho zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, 3 písm. a/ Trestného zákona s poukazom na § 122 ods. 10 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

doposiaľ neznámy páchatel' na neznámych miestach v okrese ■■■■■ v doposiaľ nezistenej dobe v priebehu roka 2016 využil omyl poškodených tak, že s nimi uzatvoril zmluvu o postúpení pohľadávky súvisiacu s predajom ich pozemkov... pričom už v tej dobe mal vedomosť, že predajná cena uvedených pozemkov je vyššia od sumy, ktorú ponúkol za odstúpenie pohľadávky, teda využil nevedomosť poškodených a svoju dôveryhodnosť vyplývajúcu z povolania advokáta, čím neznámy páchatel' seba obohatil a spôsobil celkovú škodu poškodeným vo výške 104.823,87 eura a nie je vylúčené, že takýmto konaním bolo uvedených do omylu aj viacero osôb.

„... zmluvy o postúpení pohľadávky medzi postupníkom [REDACTED]

a postupcami:

- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...
- [REDACTED] ...

dodatky č. 1 k Zmluvám o postúpení pohľadávky vyššie uvedených osôb na postupníka [REDACTED] ...,

splnomocnenia vyššie uvedených osôb na advokáta [REDACTED] ...,

oznámenia o postúpení pohľadávky vyššie uvedených osôb adresovaných Slovenskému pozemkovému fondu...,

oznámenia o postúpení pohľadávky [REDACTED] ..., adresovaných Slovenskému pozemkovému fondu...,

žiadosti o vyplatenie finančnej čiastky z depozitu Slovenského pozemkového fondu..., adresovaných vyššie uvedenými osobami,

žiadosti o vyplatenie finančnej čiastky z depozitu Slovenského pozemkového fondu..., adresovaných [REDACTED] ...,

kúpna zmluva č. 05087/2015-PKZP-K40167/15.00 zo dňa 11. 12. 2015 a 14. 12. 2015..., medzi predávajúcim Slovenským pozemkovým fondom... a kupujúcim [REDACTED] ...,

kúpna zmluva č. 05077/2015-PKZP-K40166/15.00, medzi predávajúcim Slovenským pozemkovým fondom... a kupujúcim [REDACTED] ...,

písomnosti týkajúce sa vyššie uvedených postupcov,

*osvedčenia o dedičstvách vyššie uvedených postupcov,
ďalšie písomnosti súvisiace so žiadosťami o vyplácanie finančných náhrad
od žiadateľa [REDAKOVANÉ]... adresovaných Slovenskému
pozemkovému fondu... z titulu zmlúv o prevode pohľadávky na oprávnené osoby, ako aj
ďalšie písomnosti, na základe ktorých [REDAKOVANÉ], mohlo
zistiť vlastníkov predmetných pozemkov a výšku ich finančných náhrad za vyvlastnenie
pozemkov nezistených vlastníkov, vyplácaných zo Slovenského pozemkového fondu, ešte
pred podpisom zmlúv o postúpení pohľadávok a plnomocenstiev oprávnených osôb
s [REDAKOVANÉ], a ďalšie veci súvisiace s touto a inou
trestnou činnosťou, ktoré by odôvodnili predpoklad, že sa získajú dôležité informácie
vedúce k usvedčeniu podozrivých osôb a k získaniu iných dôležitých informácií vedúcich
k objasneniu veci.“*

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti, ako aj k nej priloženej dokumentácie konštatuje, že napadnutý príkaz okresného súdu nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle, resp. arbitrárnosti. Okresný súd podľa názoru ústavného súdu v napadnutom príkaze náležitým (danému štádiu trestného konania zodpovedajúcim) spôsobom odôvodnil potrebu vykonania domovej prehliadky v obydlí sťažovateľa ako podozrivého zo spáchania obzvlášť závažného zločinu, pričom obsah príkazu zodpovedá zákonom ustanoveným požiadavkám (§ 100 ods. 1 Trestného poriadku).

Vo vzťahu k sťažovateľom tvrdenej možnosti zabezpečenia predmetných dokumentov a písomností zo strany orgánov činných v trestnom konaní od iných subjektov, a teda zbytočnosti zásahu do jeho ústavou garantovaných základných práv ústavný súd poznamenáva, že nie je jeho úlohou (ani oprávnením) dokazovať (resp. objasňovať) skutkový stav a nahrádzať tak činnosť v konkrétnej veci konajúcich orgánov verejnej moci. Právomoc ústavného súdu sa obmedzuje na preskúmavanie zlučiteľnosti účinkov výkonu právomoci orgánov verejnej moci s právami garantovanými ústavou a kvalifikovanými medzinárodnými zmluvami (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). Bez ohľadu na uvedené však ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci konštatuje, že podstata vykonania domovej prehliadky nespočíva len v zabezpečení písomnosti kvôli preukázaniu

jej objektívnej existencie ako takej, prípadne na účel oboznámenia sa s jej obsahom, ale najmä v tom, že sa u dotknutej osoby (v jej obydli) vôbec nachádza, a to práve za účelom spáchania trestného činu, resp. v súvislosti s ním (III. ÚS 291/2018). Uvedenému názoru pritom vo veci sťažovateľa nasvedčuje aj časť odôvodnenia napadnutého príkazu, podľa ktorej cieľom okresným súdom nariadenej domovej prehliadky bolo zabezpečiť aj „ďalšie písomnosti, na základe ktorých [REDAKOVANÉ], mohlo zistiť vlastníkov predmetných pozemkov a výšku ich finančných náhrad za vyvlastnenie pozemkov nezistených vlastníkov, vyplácaných zo Slovenského pozemkového fondu, ešte pred podpisom zmlúv o postúpení pohľadávok a plnomocenstiev oprávnených osôb s [REDAKOVANÉ]“. Účelom domovej prehliadky vykonanej v nehnuteľnosti sťažovateľa teda nebolo zabezpečiť len písomnosti (dokumenty) presne konkretizované v napadnutom príkaze, ale aj prípadné ďalšie dokumenty, ktoré by súviseli s objasňovanou trestnou činnosťou.

Za neopodstatnenú ústavný súd považuje aj výhradu sťažovateľa týkajúcu sa (údajnej) absencie výzvy na vydanie veci pred samotným výkonom domovej prehliadky. Z napadnutého príkazu totiž nevyplýva, že by okresný súd nariadil postup podľa § 104 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého predchádzajúca výzva sa nevyžaduje, ak tomu bráni závažná prekážka a vec neznesie odklad alebo ak by predchádzajúca výzva bola zjavne neúspešná. Zo zápisnice z vykonania domovej prehliadky navyše vyplýva, že sťažovateľ bol v súlade s § 104 ods. 1 Trestného poriadku vyzvaný na dobrovoľné vydanie veci, k čomu uviedol, že „veci uvedené v príkaze sa tu nenachádzajú“.

Sťažovateľ v rámci argumentácie smerujúcej proti napadnutému príkazu okresného súdu napokon namieta aj také skutočnosti, ktoré okresný súd nemohol ovplyvniť, keďže samotný výkon domovej prehliadky neuskutočňoval, a preto prípadné pochybenia pri realizácii napadnutého príkazu nemožno pričítať na jeho vrub (napr. pokračovanie v prehliadke príslušníkmi Policajného zboru napriek upozorneniu zo strany sťažovateľa, že všetky požadované dokumenty sa nachádzajú v iných priestoroch a vzťahuje sa na nich jeho povinnosť mlčanlivosti ako advokáta). Medzi týmito námietkami sťažovateľa a napadnutým príkazom okresného súdu tak neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by ústavnému súdu

umožňovala vysloviť porušenie jeho v sťažnosti označených práv označeným opatrením orgánu verejnej moci.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že napadnutý príkaz okresného súdu nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, na základe ktorých by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti reálne mohol dospieť k záveru o porušení sťažovateľom označených základných práv. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2019